

A Szerzői Jogi Szakértő Testület szakértői véleménye

Hatóság vállalkozási szerződése alapján készült tanulmányok harmadik személyek számára való hozzáférhetősége

Ügyszám: SZJSZT – 12/14

A Törvényszék által feltett kérdések:

1. Érvényesen rendelkezhetek-e a felek a vállalkozási szerződésben a Vállalkozó által szerződés szerint átadott valamennyi szellemi alkotásra vonatkozóan a felhasználási jog engedéséről és ennek korlátairól?
2. A szellemi alkotások felhasználásának felek által kikötött korlátai harmadik személlyel szemben hatályosak-e? Felülírja-e ezen felek által kikötött felhasználási korlátozásokat az a tény, hogy a felhasználásra jogosult közfeladatot ellátó szerv?
3. Változtat-e a szellemi alkotások szerzői jogi megítélésén az, hogy a felhasználásra jogosult közfeladatot ellátó szerv?
4. Azok a közfeladatot ellátó szervek, amelyek részére a megrendelő a szerződéssel érintett szellemi alkotásokat átadja (nem az azokhoz kapcsolódó felhasználási engedélyt ruházza át) rendelkeznek-e szerzői jogi – személyhez fűződő vagy vagyoni jogi – jogosultságokkal az érintett alkotások tekintetében, vagy a szerzői jogok továbbra is a szerzőt, a vállalkozót és a megrendelőt illetik a közöttük létrejött megállapodás(ok) alapján?

Az eljáró tanács szakértői véleménye:

Előzetes megjegyzések

Mindenekelőtt utalnunk kell arra, hogy a t. Bíróság nem bocsátotta rendelkezésre az ügyben vizsgált szerződés tárgyát képező tanulmányokat, így az alábbi következtetések több tekintetben szükségszerűen hipotetikusak, a végleges következtetéseket a t. Bíróságnak kell levonnia.

A kérdések megválaszolásánál tekintettel kell lenni a szerzői jogi szabályozásra és az általános polgári jogi normákra is. Bár a vélemény kialakítása idején már hatályos a Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény, de az alapul fekvő szerződés (a 2012. február 23-án kötött Vállalkozási szerződés – a továbbiakban: Vállalkozási szerződés) megkötésére még a Polgári Törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvény hatálya idején került sor (2012. február 23.) és a szerződés nem tartalmaz utalást az új Ptk. alkalmazhatóságára (Vállalkozási szerződés X. fejezet utolsó előtti pont), emiatt pedig az értelmezést a régi Ptk. alapján végeztük el.

Az Eljáró tanács az SZJSZT jogszabályban (156/1999. (XI.3.) Korm. sz. rendeletben) és végrehajtási szabályzatában előírtak szerint működik, kizárólag a feltett kérdések és a benyújtott iratok alapján alakítja ki véleményét, helyszíni szemlét nem tart. (L. különösen az említett Korm. rendelet 8. §-át.)

Ad1. Az 1. kérdésre a következő logikai rendben adható válasz: meg kell vizsgálni, hogy a Vállalkozási szerződés alapján létrejött eredmények (tanulmányok) szerzői jogi védelem alatt állhatnak-e, ezt követően vizsgálni kell, hogy kötöttek-e, illetve köthettek-e erre vonatkozóan felhasználási szerződést, végül, hogy a konkrét felek ilyen szerződés alanyai lehettek-e.

A szerzői jogról szóló 1999. évi LXXVI. törvény (a továbbiakban: Szt.) 1. §-a (1)-(3) bekezdése alapján szerzői jogi védelem azok a szellemi alkotások állnak, amelyek az irodalom, a tudomány és a művészet alkotásai, feltéve, hogy azok a szerző szellemi tevékenységéből fakadó egyéni, eredeti jelleggel bírnak, vagyis szerzői műnek minősülnek.

Az Szt. 1. § (2) bekezdése a) pontja alapján szerzői jogi védelem alatt állnak az irodalmi (például szépirodalmi, szakirodalmi, tudományos, publicisztikai) művek. A jelen ügyben vizsgált tanulmányok ebbe a körbe tartozhatnak, szakirodalmi, esetenként tudományos irodalmi műként. (Meg kell jegyezni, hogy még abban az esetben is, ha a bíróság nem sorolná valamely irodalmi mű típus körébe a létrejött tanulmányokat, ha azok teljesítik az egyéni, eredeti jelleg kritériumát, állhatnak szerzői jogi védelem alatt, hiszen az Szt. hivatkozott rendelkezése a szerzői műveknek csak példálódzó felsorolását adja.)

Utalni kell itt arra is, hogy a szerzői jogi egyéni, eredeti jelleg kritériuma nem magas szintű elvárásrendszer: célja nem az, hogy csak valamely magas esztétikai, szakmai vagy más elvárásnak megfelelő alkotások álljanak védelem alatt (sőt, ilyen szempontok figyelembevételét az Szt. 1. §-ának további rendelkezései kifejezetten ki is zárják), hanem megfordítva: csak azok a művek ne álljanak védelem alatt, amelyek a szerzőjük/szerzőik személyiségét semmilyen módon nem tükrözik, hanem más, már létező alkotások szolgai másolásának tekinthetők.

Feltételezhetjük azt, hogy a Vállalkozási szerződés nem ilyen, szerzői műnek nem minősíthető, és ilyen módon védelem alatt nem álló alkotás létrehozására irányult. Ugyanis ha ez történt volna, akkor szerződésük e tekintetben nem bírna joghatással (szerzői jogok ugyanis csak védett művek esetében állnak fenn és ebből fakadó felhasználási engedély is csak védett művek esetében adható), az alkotások pedig nem élveznének védelmet, közkincsbe tartoznának, bárki, bármikor szabadon hozzájuk férhetne. (Bár nem zárható ki elvi jelleggel az, hogy a szerzői jogi védelem hiánya esetén a létrejövő szellemi alkotások más típusú oltalom alatt álljanak, de ez a Vállalkozási szerződés alá tartozó tanulmányok esetében nagy biztonsággal kizárható.)

A Vállalkozási szerződés alapján mindenesetre arra lehet következtetni, hogy a szerződő felek szándéka arra irányult, hogy egyéni, eredeti mű(vek) jöjjenek létre. Erre utal a szerződés II. pontja, amely "A szerződés tárgya" címet viseli. Ebben a tanulmány(ok) egyes vizsgálati elemei kerültek meghatározásra. Ezek közül pedig többnek már a címe is olyan, amiből egyértelműen lehet következtetni arra, hogy a Megrendelő a Vállalkozó egyéni, eredeti megközelítését várta el és nem kizárólag egy egyszerű, mechanikus leírást várt el (például 4.6. nemzetközi összehasonlító elemzés, mélyinterjúk, tematikus közvélemény-kutatás).

Erre lehet következtetni abból is, hogy a Vállalkozási szerződés külön fejezetet tartalmaz (IV. fejezet) arra vonatkozóan, hogy a létrejövő "termékek" jogai miként alakulnak. A fejezet címe maga is "Szerzői jogok, felhasználási engedély" címet viseli, illetve az itt található egyes pontok is kifejezetten szerzői jogi rendelkezéseket tartalmaznak.

Természetesen mindez még nem zárja ki azt, hogy a tanulmányok egyes részei (akár egész tanulmányok) egyáltalán ne hordozzanak egyéni, eredeti jelleget (és ilyen módon ne álljanak

szervi jogi védelem alatt). Ugyanakkor emlékeztetni kell arra is, hogy még az olyan tanulmányok is, amelyek például "csak" más, meglévő források felhasználásával készülnek, bírhatnak az összeválogatás, elrendezés, szerkesztés egyéni, eredeti jellege miatt szerzói jogi védelemmel, mint gyűjteményes művek (Szt. 7. §).

Azt tehát, hogy mely konkrét tanulmányok/tanulmányrészek védettek tehát szerzói jog által, a t. Törvényszéknek kell megállapítania. Ez elemi feltétele annak, hogy szerzói jogi védelemről lehessen beszélni velük kapcsolatban. Ha nem áll fenn az egyéni, eredeti jellegük, akkor közkinccsbe tartoznak.

A periratokból arra lehet következtetni, hogy a tanulmányok elsődleges rendeltetése minisztériumi, hatósági eljárásokban, intézkedésekben történő felhasználás. Ha ez így van, ebben a körben a szerzói jogi védelem fennállása és a tanulmány szerzők rendelkezési jogai szempontjából figyelemmel kell lenni az Szt. 1. §-ának (4) bekezdésére, amelynek értelmében nem tartoznak szerzói jogi védelem alá a jogszabályok, az állami irányítás egyéb jogi eszközei, a bírósági vagy hatósági határozatok, a hatósági vagy más hivatalos közlemények és az ügyiratok, valamint a jogszabállyal kötelezővé tett szabványok és más hasonló rendelkezések.

Az SZJSZT eddigi következetes gyakorlata alapján az eljáró tanács megállapítja, hogy a tanulmányok szerzói jogi védelme az eljáráson belül mindaddig nem áll fenn, amíg azok bármely eljárás során ügyiratként minősülnek. Ilyen módon a közigazgatási vagy más eljárások során való felhasználásuk nem igényli a szerző hozzájárulását (például a tanulmányokban foglalt javaslatok minisztériumi megvitatásához, a hatáskörrel rendelkező állami szervekkel való egyeztetéshez kapcsolódó felhasználások). Ez azonban nem jelenti azt, hogy az eljáráson kívüli felhasználásuk ne állna szerzói jogi védelem alatt.

Az Szt. 16. § (1) bekezdése értelmében a szerzói jogi védelem alapján a szerzőnek kizárólagos joga van a mű egészének vagy valamely azonosítható részének anyagi formában és nem anyagi formában történő bármilyen felhasználására és minden egyes felhasználás engedélyezésére. E törvény eltérő rendelkezése hiányában a felhasználásra engedély felhasználási szerződéssel szerezhető. A felhasználási szerződés az az eszköz, amelyben a felek meghatározhatják a mű felhasználásának egyes feltételeit.

Egyes esetekben azonban nem egyszerű felhasználási szerződés kötésére kerül sor, mivel a felek megállapodása olyan kérdésekre is kiterjed, amelyek egy felhasználási szerződésben nem feltétlenül szükségesek. Semmi nem zárja ki azonban, hogy ilyen esetben a felek másképp nevezzék a szerződésüket (például vállalkozási szerződésnek, megbízási szerződésnek, kutatási szerződésnek, franchise szerződésnek), de ha ebben szerzói felhasználási jogokról is rendelkeznek, akkor e rendelkezésekre legalábbis szükségszerűen kell alkalmazni a felhasználási szerződések szabályait is (ún. vegyes szerződések).

Ebből fakad az a részkövetkeztetés, hogy amennyiben szerzói mű felhasználása a szerződés tárgya, az mindenképp szükségessé teszi a felhasználási szerződések szabályainak alkalmazását, és még abban az esetben is irányadóak ezek, ha a szerződést másképp hívják, vagy más jellegű tartalommal is bír, mint egy egyszerű felhasználási szerződés. **Amennyiben pedig a jelen Vállalkozási szerződés alapján létrejöttek szerzói művek is, úgy e szerződés értelmezésére egyszerre kell alkalmazni a Ptk. vállalkozási szerződésekre alkalmazandó szabályait és az Szt. felhasználási szerződésekre vonatkozó rendelkezéseit.**

Az Sztj. V. fejezete tartalmazza a felhasználási szerződések általános szabályait. Hangsúlyozni kell, hogy a felhasználási szerződések tekintetében is alapvetően érvényesül a szerződési szabadság általános polgári jogi elve. A szerződési szabadság elve az egész magyar magánjog (ideértve a régi Ptk.-t, az új Ptk.-t és az Sztj.-t is) átfogó alapelve, amelynek értelmében bárki, bármilyen tartalommal köthet szerződést (így felhasználási szerződést is), kivéve, ha ezt az Sztj. (vagy más jogszabály) kifejezetten megtiltja.

A szerződő felek személyét korlátozó szabály az Sztj.-ben általában nem található: egyes speciális szerződéstípusok szerződő felei csak meghatározott személyek lehetnek (pl. megfilmesítési szerződést csak filmelőállító köthet filmszerzővel vagy film előadóművészzel), de jelen esetre vonatkozó ilyen korlátozás nincs, vagyis **a tárgybeli tanulmányokra vonatkozó felhasználási szerződést a felek minden további nélkül megkötötték.**

A minisztériumi, hatósági eljárások során ugyanakkor a megkötött felhasználási szerződések nem kerülnek alkalmazásra, még akkor sem, ha az eljárásokban egyébként az Sztj. szerinti felhasználási cselekmények történnek, hiszen a tanulmányokra ebben a körben – amennyiben ügyiratnak minősülnek - nem terjed ki a szerzői jogi védelem. Ebből az is következik, hogy nem a felhasználási szerződések rendelkezéseiből, hanem az ügyirati jellegből kell kiindulni akkor is, ha az információs önrendelkezési jogról és az információszabadságról szóló 2011. évi CXII. törvény (a továbbiakban: Infotv.) szerint az adatigénylők a tanulmányokban foglalt, azok által hordozott közérdekű adatok megismerését kérik. A szerzői jogi törvény a tanulmányok adatigénylők általi elolvasása, tanulmányozása, esetleges saját előadásban, saját megfogalmazásban történő ismertetése tekintetében nem biztosít jogi védelmet a tanulmányok szerzőinek akkor sem, ha egyébként a szerzői felhasználási jogok gyakorlására a megrendelővel felhasználási szerződést kötöttek.

Ad2. A szellemi alkotások felhasználásának a felek által kikötött korlátai a szerződésben a következők:

“15. Felek kijelentik, hogy a Vállalkozó által a jelen szerződés 4.1.-4.6. pontja alapján készített termékek a Vállalkozó szellemi alkotásai (a továbbiakban együttesen: szellemi alkotások), melyeknek a szerző személyéhez fűződő jogai a Vállalkozót illetik meg.

16. Vállalkozó a jelen szerződés szerinti ellenszolgáltatás megfizetésének feltételével visszavonhatatlanul hozzájárul ahhoz, hogy a Megrendelő a részére a jelen szerződés szerint átadott valamennyi szellemi alkotás az alábbi korlátozások kivételével, további korlátozás és vállalkozói hozzájárulás – nélkül szabadon felhasználhassa (a továbbiakban felhasználási engedély). A felhasználási engedély kiterjed az átadott szellemi alkotások részben vagy egészben, önállóan vagy más által készített termékekkel együtt történő közzétételére, a szellemi alkotások képi megjelenítésének és belőlük tartalmi kivonat készítésének jogára, a digitális és analóg többszörözésére, nyilvánosságra hozatalára, írott és elektronikus sajtótermékekben való közzétételére, a nyilvánossághoz való közvetítés jogára és a kormányzati szervek körébe tartozó szervezetek; így a Kormány, a Miniszterelnökség, a minisztériumok, a kormányhivatalok, ezek irányítása, felügyelete alá tartozó háttérintézmények, külképviseletek, az állam többségi tulajdonában álló gazdálkodó szervezetek és közalapítványok részére való átadására. Megrendelőt megillető felhasználási engedély az ebben a pontban felsorolt szervezetek, valamint a jelen szerződésben meg nem határozott további 10 (tíz) szervezet vagy személy részére Vállalkozó külön hozzájárulása nélkül szabadon átruházható. Megrendelő ezt meghaladóan további szervezetek részére a felhasználási engedélyt kizárólag Vállalkozó

írásbeli hozzájárulása esetén adhatja át másnak.

A felhasználási engedély nem foglalja magában, így az továbbra is a Vállalkozó szerzői jogának minősül, az átadott szellemi alkotások módosítása, átdolgozása – kivéve a tartalmi kivonat készítése – és kiegészítése. A felhasználás során minden egyes megjelenésnél a Vállalkozót és a Vállalkozó által megjelölt személyt, mint szerzőt a Megrendelő köteles feltüntetni, továbbá kötelezettsége ezt a vele szerződést kötő további felhasználó vonatkozásában a megkötött szerződésben rögzíteni.

17. Vállalkozó jogszavatossággal tartozik azért, hogy a szerződés teljesítése során általa átadott szellemi alkotások felhasználását harmadik személy joga ne akadályozza vagy korlátozza.”

A feltett kérdés - *A szellemi alkotások felhasználásának felek által kikötött korlátai harmadik személlyel szemben hatályosak-e?* - értelmezést igényel. A hatály ugyanis azt jelenti, hogy az adott norma alkalmazásának feltételei fennállnak-e az adott személyek vonatkozásában, vagyis, hogy a szerződés személyi hatálya kiterjed-e harmadik személyekre.

A kérdés megválaszolása során különbséget kell tenni többféle harmadik személy között.

Mindenekelőtt szólni kell arról, hogy a szerződés relatív szerkezetű jogviszony, ami azt jelenti, hogy jogok és kötelezettségek belőle csupán a szerződésben részt vevő felek vonatkozásában keletkeznek, harmadik személyekre nincsenek hatással. **Így a Vállalkozási szerződés is alapvetően a szerződő felek vonatkozásában bír hatállyal.**

A szerződésből előzőekben idézett rendelkezések azonban érinthetik harmadik személyek jogait. A Vállalkozási szerződés 16. pontja rögzíti azokat a felhasználási módokat, amelyeket a Vállalkozó lehetővé kíván tenni a Megrendelő számára. (Megjegyezzük, ezek nem mindegyike követi az Szjt. terminológiáját, ami megnehezíti az értelmezésüket, de végeredményben mindegyik megfeleltethető és meg is kell feleltetni valamely Szjt.-beli fogalomnak.)

Ezek közül a kérdés megválaszolása vonatkozásában különös jelentőséggel bír az *“és a kormányzati szervek körébe tartozó szervezetek; így a Kormány, a Miniszterelnökség, a minisztériumok, a kormányhivatalok, ezek irányítása, felügyelete alá tartozó háttérintézmények, külképviseletek, az állam többségi tulajdonában álló gazdálkodó szervezetek és közalapítványok részére való átadására”* fordulat. Az *“átadás”* kifejezést az Szjt. nem értelmezi önálló felhasználási módként, azonban ezt a környezetéből és céljából fakadóan is indokolt szerzői jogi relevanciával bíró rendelkezésnek tekinteni.

Az átadás – figyelemmel a 16. szerződési pont 2. mondatára is – álláspontunk szerint úgy értelmezhető szerzői jogi szempontból, hogy ez nem más, mint hogy a Megrendelő jogosulttá válik a művek példányainak meghatározott körben való terjesztésére. Mivel a hivatkozott fordulat a továbbiakban kiegészül azzal, hogy *“Megrendelőt megillető felhasználási engedély az ebben a pontban felsorolt szervezetek, valamint a jelen szerződésben meg nem határozott további 10 (tíz) szervezet vagy személy részére Vállalkozó külön hozzájárulása nélkül szabadon átruházható. Megrendelő ezt meghaladóan további szervezetek részére a felhasználási engedélyt kizárólag Vállalkozó írásbeli hozzájárulása esetén adhatja át másnak.”*, az átadás fordulat kétséget kizáróan a műpéldányok meghatározott körben történő terjesztésére vonatkozik, amelyhez azonban társul(hat) a felhasználási jogok továbbengedése is. Szerzői jogi szempontból tehát nem kizárólagos felhasználási szerződésről van szó azzal, hogy a körülírt felhasználások joga továbbadható (*“allicenz”*), de csak a szerződésben meghatározott más

személyeknek.

A tanulmányok tárgyából és a szerződés céljából fakadóan álláspontunk szerint az utóbbi a szerződési rendelkezés elsődleges célja, hiszen a tanulmányok tematikája alapján azokat ezek a szervek tudják leginkább hasznosítani, így az átadás ugyan azt megelőző, de érdemben végső soron csak azt szolgáló aktus.

A szerződésben megjelölt ezen személyek természetesen csak olyan jogokat szerezhettek meg a Megrendelőtől egy külön szerződés keretében, amelyeket ő maga a Vállalkozótól megszerzett (ez fakad a *nemo plus iuris* általános magánjogi elvből is). Más személyek számára való (illetve más jogok) engedélyezésre a Megrendelő nem jogosult.

Mindez azonban nem azt jelenti természetesen, hogy e harmadik személyek viszonylatában a Vállalkozási szerződés hatállyal bírna – **ebből a szerződésből harmadik személyek vonatkozásában közvetlenül jogok és kötelezettségek nem keletkeznek, ahhoz külön szerződést kell kötni (mind az “átadás”, mind a további felhasználások engedélyezése tekintetében).**

Szerzői művek esetében mindig számolni kell a harmadik személyek egy további csoportjával is: ők pedig a különféle szabad felhasználások kedvezményezettjei. A szabad felhasználásokat (többek között) az Szjt. IV. fejezete szabályozza, ilyenek például a különböző, információs célokat szolgáló szabad felhasználások (Szjt. 36. §), amelyekhez nem kell a szerző engedélye és díjat sem kell ezek fejében fizetni. A hivatkozott rendelkezésben foglalt szabad felhasználások azt a célt szolgálják, hogy a műveken fennálló kizárólagos jogok ne korlátozhatók egyes, a törvényben meghatározott esetekben a közérdekű információkhoz való hozzájutást.

Az Szjt. alapján a szabad felhasználások azoknak a műveknek a tekintetében gyakorolhatók, amelyeket már nyilvánosságra hoztak [Szjt. 33. § (1) bekezdés utolsó fordulat]. A Vállalkozási szerződés 16. pontja alapján a nyilvánosságra hozatal jogát a művekkel kapcsolatban a Megrendelő gyakorolhatja, az Szjt. 10. § (1) bekezdése alapján ő dönthet arról, hogy a mű nyilvánosságra hozható-e vagy sem. Amennyiben tehát a Megrendelő nem hozza nyilvánosságra a műveket, úgy a szabad felhasználások velük kapcsolatban nem gyakorolhatók. (Más kérdés, a műveket az adott vállalkozási-felhasználási szerződés szerint a szerzőjük (a “Vállalkozó”) is nyilvánosságra hozhatja.

Ebből fakadóan az Szjt.-beli szabad felhasználások kedvezményezettjeit a Vállalkozási szerződés közvetve érinti (de ez sem jelenti azt, hogy hatálya kiterjedne rájuk): ha a Megrendelő nyilvánosságra hozza a műveket, akkor gyakorolhatók velük kapcsolatban a szabad felhasználások.

A művek nyilvánosságra hozatalával kapcsolatban ugyanakkor meg kell vizsgálni, hogy ez mikor következik be, annak feltételei miben állnak? A nyilvánosságra hozatal nem feltétlenül jelenti azt, hogy a mű mindenki számára hozzáférhetővé váljon. A régi Szjt. kommentárja szerint nyilvánosságra hozatal “bármilyen cselekmény vagy magatartás lehet, amelynek révén a mű elhagyja az alkotó rendelkezési körét és meg nem határozott más személyek számára hozzáférhetővé válik”.¹ Az Szjt. kommentárja szerint: „E jog gyakorlása szoros összefüggésben van a vagyoni jog gyakorlásával: döntés arról, hogy a művet egyáltalán

¹ Benárd Aurél – Timár István (szerk.): A szerzői jog kézikönyve. Közgazdasági és Jogi Könyvkiadó, Budapest, 1973. p. 100. idézi: Gyertyánfy Péter (szerk.): A szerzői jogi törvény magyarázata. Complex-Kluwer, Budapest, 2006. p. 76-77.

felhasználhatják-e, ki és hogyan használja fel, milyen feltételekkel. (...) A nyilvánosságra hozatal joghatása alapvetően abban van, hogy utat nyit a jogszerű felhasználásnak, felhasználási szerződés alapján vagy szabad felhasználásként.”² **Ebből fakadóan pedig ebben az esetben legkésőbb az “átadással”, mint terjesztési cselekménnyel megvalósul a nyilvánosságra hozatal, vagyis a művekkel kapcsolatban a szabad felhasználások gyakorolhatókká válnak.**

Megjegyzendő ugyanakkor, hogy a szabad felhasználás lehetőségessé válása nem jelenti egyszerre azt is, hogy a szabad felhasználások kedvezményezettjei “jogot kapnának” ezekre. Ha objektíven fennállnak a körülmények, például valaki a kereskedelmi forgalomban megvesz egy példányt vagy az internetről letölti az oda jogszerűen feltett szöveget, a szabad felhasználások gyakorolhatók, de ezt a jogosultnak nem kell kifejezetten biztosítania [ilyet az Szjt. csak a hatásos műszaki intézkedéssel védett művek egyes szabad felhasználásai vonatkozásában ír elő a 95/A. § (1) bekezdésében].

Itt utalni kívánunk arra, hogy a fenti szerzői jogi értékelés természetesen nem érinti a művek nyilvánosság (vagy annak egyes körei) számára történő megismerhetővé válását egyéb jogcímen. Más jogszabályok módosíthatják az Szjt. említett rendelkezésein nyugvó következtetéseket, mint az Szjt.-éhez képest speciális rendelkezések.

Emlékeztetni kell itt arra, hogy a közérdekű adatokhoz való hozzáférés alapjogi védelme mellett a szerző személyhez fűződő és vagyoni jogai is alapjogi védelemben részesülnek, mind az emberi méltóság, mind az alkotmányos tulajdonjog alapján. Ebből fakadóan pedig a nyilvánosság érdeke és a szerzők/jogosultak érdeke között meg kell találni a megfelelő egyensúlyt, ami lehetőség szerint mindkét jog megőrzéséhez, egymásra tekintettel, korlátok közötti érvényesíthetőségéhez vezet.

Hangsúlyozni kell, hogy ezt a kiegyensúlyozást alapvetően nem a bíróság hatásköre elvégezni, hanem a jogalkotó feladata. Ilyen módon elsősorban az Szjt.-ben tükröződik – sokféle módon – a szerzőével szemben álló közérdek figyelembevétel. Mindenekelőtt a szerzői monopoljog biztosítása alapvető közérdek, hiszen ez biztosítja a szerző befektetéseinek megtérülését és ösztönzését újabb alkotásokra. Másrészt azonban korlátozott is a szerzői monopoljog, és ez is közérdek: ilyen korlát többek között a védelmi idő, a szabad felhasználások, vagy a közös jogkezelés egyes formái. Ezeket mind a szerzői jogalkotó, a törvénybe való beépítés útján érvényesíti, biztosítva ezzel a különböző érdekek kiegyensúlyozott érvényesülését.

Kifejezett szerzői jogi szabály ugyanakkor nincs – eltekintve az ügyiratról mondottaktól – , amely ebben az esetben biztosítaná a közérdek érvényesülését. Az általános magánjogi elvek közül az Szjt. 3. §-ának utalása alapján a Ptk. joggal való visszaélés tilalma az, ami kiegészítő szabályként felmerülhetne. Ugyanakkor nem lehet csak amiatt joggal való visszaélésről beszélni, ha a jogosult, akinek joga kiterjed a hozzáférés nem engedélyezésére és engedélyezésére is, a jogát úgy gyakorolja, hogy nem járul hozzá a hozzáféréshez.

Ebből fakadóan pedig magánjogi úton nem lehet eljutni oda, hogy a művekhez a szerző (vagy az ő nevében a Vállalkozó) rákényszerüljön a művek nyilvánosságra hozatalára.

Meg kell itt vizsgálni, hogy hogyan tudnak érvényesülni a közérdekű adatigénylésre vonatkozó Infotv.-ben meghatározott szabályok. Megjegyzendő, hogy az Eljáró Tanácsnak nincs

² Gyertyánfy: i.m. p. 77.

hatásköre az Infotv. értelmezésére, csupán a szerzői jogi vonatkozásokban tud állást foglalni. Az Eljáró Tanács álláspontja ugyanakkor az, hogy az Szjt. és az Infotv. “összeolvasásának” eredménye lehet a jogok kiegyensúlyozott együttélése, érvényesülése, a mű közérdekű adattartalmának kiadása nem feltétlenül jár azzal, hogy a szerzők fent említett nyilvánosságra hozatali jogai kiüresedjenek.

Ide az Infotv. alapján nem kell (és nem is szükséges) eljutni, vagyis a közérdekű adatként történő kiadás nem feltétlenül fogja a művek nyilvánosságra hozatalát eredményezni. Ahogy arra a Nemzeti Adatvédelmi és Információszabadság Hatóságnak az ügyben kiadott állásfoglalása is utal, a tanulmányokat ezen a jogcímen sem kell feltétlenül teljes egészükben nyilvánossá tenni, azt, hogy mi minősül kiadandó közérdekű adatnak, eseti alapon, a tanulmányok ilyen szempontú vizsgálata alapján kell eldönteni. (Ez egyébként persze adott esetben akár oda is vezethet, hogy a teljes tanulmányt nyilvánosságra kell hozni, ezáltal pedig a szerzői nyilvánosságra hozatali jog kiüresedhet, de ez nem feltétlenül kell, hogy megtörténjen.) Ha a tanulmányok ügyiratnak minősülnek, e jellegük miatt a szorosán vett minisztériumi, hatósági eljárásokban történő felhasználásuk és a tanulmányokban foglalt közérdekű adatok megismerése az Szjt. 1. § (4) bekezdése alapján amúgy sem igényli a szerzők hozzájárulását.

Az Szjt. és az Infotv. szerinti jogok megfelelő egyensúlyának mérlegelése szempontjából – függetlenül attól, hogy a tanulmányok ügyiratnak minősülnek-e vagy sem - figyelemmel kell lenni arra is, hogy az Infotv. tárgyi hatálya alá tartozó adat, információ, illetve az Szjt. által védett, az adatot, információt tartalmazó művek – adott esetben tanulmányok – nem ugyanazt jelentik. Az Infotv. 3. § 5. pontja szerint közérdekű adat az állami vagy helyi önkormányzati feladatot, valamint jogszabályban meghatározott egyéb közfeladatot ellátó szerv vagy személy kezelésében lévő és tevékenységére vonatkozó vagy közfeladatának ellátásával összefüggésben keletkezett, a személyes adat fogalma alá nem eső, bármilyen módon vagy formában rögzített információ vagy ismeret, függetlenül kezelésének módjától, önálló vagy gyűjteményes jellegétől, így különösen a hatáskörre, illetékességre, szervezeti felépítésre, szakmai tevékenységre, annak eredményességére is kiterjedő értékelésére, a birtokolt adatfajtákra és a működést szabályozó jogszabályokra, valamint a gazdálkodásra, a megkötött szerződésekre vonatkozó adat. A törvény tehát a közérdekű adat fogalmát függetlennek tekinti az adat, illetve információ rögzítésének módjától, az adat egyéb formai jegyeitől. Ez azt jelenti, hogy a közérdekű adat megismeréséhez fűződő jog érvényesülését nem befolyásolja, hogy az adott adat, információ milyen módon került rögzítésre, illetve milyenek az adat, információ formai jellegzetességei. Az Infotv. tárgyi hatálya alá maga az adat, az információ tartozik, nem pedig annak kifejezőmódja, rögzítési módja, illetve egyéb formai jellegzetességei. Ezzel szemben az Szjt. 1. § (3) bekezdése értelmében a szerzői jogi védelem az alkotást a szerző szellemi tevékenységéből fakadó egyéni, eredeti jellege alapján illeti meg. A szerzői jogi védelem tehát a mű megformáltságát, formai kifejeződését illeti meg, annak egyéni eredeti jellege esetén.

ad3. A művek szerzői jogi megítélésén a hatályos szabályok alapján nem változtat az, hogy a felhasználásra jogosult közfeladatot ellátó szerv, mivel ilyen megkülönböztetést az Szjt. nem tartalmaz. Végsős soron azonban a fentiek alapján el lehet oda jutni, hogy a műhöz való “közérdekű” hozzáférés feltételei mások lesznek, mintha nem közfeladatot ellátó szervvel kötöttek volna szerződést.

ad4. A 2. kérdésre adott válaszukban már foglalkoztunk azzal, hogy értelmezésünk szerint a Vállalkozási szerződés 16. pontja a műpéldányok terjesztését teszi lehetővé szűk körben, illetve a Megrendelőnek ezen szűk kör számára akár lehetősége van a felhasználás

továbbengedélyezésére is.

Természetesen előfordulhat az, hogy a Megrendelő ezen személyek számára nem biztosít további felhasználási jogokat, bár ezt kisebb valószínűségűnek tartjuk.

Ezen harmadik személyek ebben az esetben csak megismerhetik a tanulmányokat, de olyan felhasználási cselekményeket, amelyekhez a jogosult (itt: a Megrendelő vagy a Jogosult) hozzájárulása lenne szükséges, nem gyakorolhatnak velük kapcsolatban.

Megjegyezzük, hogy a közérdekű adatként való kiadás rendje nem változik emiatt: az Infotv. szerinti szabályok alkalmazása független attól, hogy az átadott művekre vonatkozóan a Megrendelő felhasználási jogokat nem adott, vagy adott a további felhasználóknak, a közérdekű adatként való kiadásra ők ettől függetlenül kötelezhetők, ha annak az Infotv. szerinti feltételei fennállnak.

Budapest, 2014. május 8.

dr. Sár Csaba
a tanács elnöke

dr. Grad-Gyenge Anikó
a tanács előadó tagja

dr. Gyertyánfy Péter
a tanács szavazó tagja

dr. Barna Imre
a tanács szavazó tagja

Votisky Zsuzsa
a tanács szavazó tagja